د شیخ طریقت امیر اہل سنّت حضرت علامه مولانا ابو بلال محمد الیاس عطار قادري رضوي دامت برکاتہم العالیه
د ملفوظاتو تحریري ګلدسته

امیرِ اہلِسُنّت نه د سائنس په باره کښې 10 سوال جواب

پښتو

پیشکش:
مجلس المدینة العلمیه (دعوت اسلامی)
ترجمو:
ټرانسلیشن ډپارټمنټ (دعوت اسلامی)

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ وَ الصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلٰی سَیِّدِ الْمُرْسَلِیْنَ
اَمَّا بَعْدُ فَاَعُوْذُ بِاللّٰہِ مِنَ الشَّیْطٰنِ الرَّجِیْمِ ط بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ ط

امیرِ اهلِسُنَّت نه د سائنس په باره کښي 10 سوالونه او جوابونه [1]

دُعائے خلیفهٔ عطّار: یا رَبَّ المُصطفٰے! څوک چي دا رساله " د سائنس په باره کښي 10 سوالونه او جوابونه " اولولي یا ئې واوري هغه د خلافِ شرع کارونو نه اوساتي او سره د مور او پلار ئې بے حسابه اوبخښي. اٰمِین بِجَاهِ خَاتَمِ النَّبِیّٖن صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم

د دُرُود شریف فضیلت

حضرت علامه یوسف بن اسماعیل نبهاني رَحْمَةُ اللهِ عَلَیْه په "سعادةُ الدارین" کښي یو روایت نقل کوي چي حضرت ابو ذر رَضِیَ اللهُ عَنْه فرمائي: حضورِ اکرم صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ما ته (د دریو خبرو) وصیت فرمائیلے دے: اَنْ اُصَلِّیَهَا فِی السَّفَرِ وَ الْحَضَرِ یَعْنِیْ صَلَاۃَ الضُّحٰی چي زه په سفر او حضر (قیام) کښي د څاښت لمونځ ادا کووم، وَاَنْ لَّا اَنَامَ اِلَّا عَلٰی وِتْرٍ وَّ بِالصَّلَاۃِ عَلَی النَّبِیِّ او د اوده کیدو نه مخکښي وِتر ادا کووم او [د اوده کیدو نه مخکښي] په نبئ کریم صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم باندي دُرُودِ پاک وایم۔ (سعادۃ الدارین، ص83)

صَلُّوْا عَلَی الْحَبِیْب! صَلَّی اللهُ تَعَالٰی عَلٰی مُحَمَّد

سوال: د انسان د تخلیق په باره کښي د ډارون نظریه صحیح کَمَل څنګه دي؟ [2]

جواب: ډیره زره خبره ده چي زه د یو دنیائي تعلیمِ یافته ګَس سره میلاو شوے ووم. په خبرو خبرو کښي پته نه لګي چي د هغه په ذهن کښي څه راغلل چي د انسان د

---

[1] ... دا رساله د امیرِ اهلسنّت دَامَتْ بَرَکَاتُهُمُ الْعَالِیَه نه په شوو سوالونو او جوابونو باندي مشتمله ده.

[2] ... دا سوال د شعبه ملفوظاتِ امیرِ اهلِ سُنَّت له خوا شوے دے او جواب د امیرِ اهلِ سُنَّت دَامَتْ بَرَکَاتُهُمُ الْعَالِیَه له خوا ورکړے شوے دے.

تخلیق [یعني پیدا کیدو] په باره کښې ئې خبره شروع کړه چې قرآنِ پاک د انسان د پیدائش په باره کښې وائي چې د حضرت آدم عَلَیْهِ السَّلَام نه انسان پیدا شو او د دې نه د انسان نسل اوچلیدو مګر ډارون وائي چې انسان د شادو [یعني بیزو] نه په وجود کښې راغلے دے. هغه چې تر دې ځایه پورې څه اووئیل هغه خو ئې اُووئیل د هغې نه پس هغه دا بکواس اوکړو چې ”د ډارون خبره مې ذِهن څه نا څه اخلي.“ د دې خبرې اوریدو سره زه بالکل پریشانه شوم چې ده خو د خپل ایمان نه لاس اُووِینځل ځکه چې ده په قرآنِ پاک باندې شک اوکړو او اوئې وئیل چې ”د ډارون خبره مې ذِهن څه نا څه اخلي “ د قرآنِ کریم په مقابله کښې د چا خبره لږه هُم منل نه دي پکار، داسې صحیح ګڼل وور ته غورځول پکار دي په داسې پوهه څه؟ بهر حال ما پرې بیا د موقعې میلاویدو سره توبه کړله او کلمه مې پرې اووئیله چې دا خبره خو د اسلام نه د خارجولو والا خبره ده. (3)

3... په تفسیر صراط الجنان کښې دي: د مسلمانانو عقیده ده چې د انسانانو ابتدا د حضرت آدم علیه السّلام نه شوې ده او ځکه هغوئي علیه السّلام ته ابو البشر یعني د انسانون پلار وئیلے شي او د حضرت آدم علیه السّلام نه د انسانیت ابتدا کیدل د ډیر قوي دلیل نه ثابته خبره ده، مثلاً د دنیا د مردم شمارئ نه پته لګي چې د نن نه سل کاله مخکښې په دنیا کښې د انسانانو شمیره د نن نه ډیره کمه وه او د هغې نه سل کاله مخکښې نوره هم کمه وه داسې د تیر وخت په لور د تللو سره به د دې کمي انتها یو ذات ته اوکلے شي او هغه ذات د حضرت آدم علیه السّلام دے یا داسې اووائے چې د قبیلو زیاته شمیره په یو کَس باندې ختمیږي، مثلاً سیّدان په دنیا کښې په کروړونو دي خو د هغوئي انتها به د رسولِ اکرم صَلَّی اللهُ عَلَیْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم په یو ذات باندې کیږي، هم داسې که بني اسرائیل په دنیا کښې هر څومره وي خو ټول زیاتوالے به ئې د حضرت یعقوب علیه السّلام په یو ذات باندې راټولیږي. اوس داسې وړاندې تګ شروع کړئ نو د انسان د ټولو خاندانونو، قبیلو انتها به په یو ذات باندې کیږي چې د هغوئي نوم په ټولو آسماني کتابونو کښې آدم علیه السّلام دے او دا خو ممکن نه ده چې هغه کَس د پیدائش په موجوده طریقه پیدا شوے وي یعني د مور پلار نه پیدا شوے وي ځکه چې که د هغه د پاره پلار فرض هم کړے شي نو موږ به ئې د چرته نه راځي او بیا ئې چې کوم پلار اومنو نو هغه د کوم

د اسلام مخالف سائنسي نظرئے د رَدِئ په ټوکرئ کښې

قرآنِ پاک په پټو سترګو منل پکار دي ځکه چې قرآنِ پاک څه فرمائيلي دي هغه صحيح دي که مونږ پرې پوهيږو او که نه، زمونږه ايمان دے چې په دې کښې څه دي هُم هغه صحيح دي. د دنيائي تعليم يافته خلقو د پاره داسې قِسمه ډيرې خطرے وي ځکه چې دا خلق د اسلام مخالف ډيرې سائنسي نظرئے په خپلو ليکونو کښې شاملوي. نن سبا په اخبارونو کښې يا په سوشل ميډيا باندې ډيرې داسې خبرې راځي کومې چې د اسلامي نظرياتو خلاف وي. بعضې خو ښکاره د اسلام خلاف خبرې شروع کړي. د داسې دنيائي تعليم يافته خلقو د پوهه کولو همت به څوک اوکړي ځکه چې د دوئي ژبې هم ډيرې اوږدې وي، دا خلق داسې پيچيده خبرې کوي چې مخامخ ګس اويريږي نو ځکه د دوئي پوهه کول هم آسان نه وي. که يو ګس اهلِ علم دے او پوهه کولے ئې شي نو دوئي دې په نرمئ سره پوهه کوي او د توبې دې ورته

ځائے نه راغلے؟ ځکه ضروري ده چې د هغه پيدائش بغير د مور پلار نه شوے وي او چې بغير د مور پلار نه پيدا شو نو باليقين هغه د دې طريقے نه په بدله طريقه پيدا شو او هغه طريقه قرآنِ پاک بيان کړې ده چې اللّٰه پاک هغه د خاورې نه پيدا کړو کوم چې د انسان د اوسيدو ځائے يعنې د دنيا بنيادي جُزء دے. بيا دا هم ظاهره ده چې کله يو انسان داسې په وجود کښې راغلے نو يو بَل داسې وجود پکار دے چې د هغې نه د انسان نسل وړاندې تللے شي نو بل هم پيدا کړے شو خو بل د وړومبي په شان د خاورې نه بغير د مور پلار نه د پيدا کيدلو په ځائے چې کوم ګس موجود وو د هغه د وجود نه ئې پيدا کړو، ځکه چې د يو ګس د پيدا کيدو سره نوع [قِسم] موجود وو، دويم وجود د وړومبني وجود نه څه په کمتره طريقه او د عام انساني وجود نه په اوچته طريقه پيدا کړے شو يعنې د حضرت آدم عليه‌السّلام ګنځه پوښتئ د هغه د آرام په وخت ويستلے شوه او د هغې نه د هغوئي ښځه حضرت حوا رضی‌اللہ‌عنہا پيدا کړے شوه. ولې چې حضرت حوا رضی‌اللہ‌عنہا د نارينه او زنانه خپل مينځ کښې د ميلاويدو په ذريعه پيدا نکړے شوه، ځکه هغې ته اولاد نشي وئيلے. (تفسیرصراط الجنان، پ4، النساء، تحت الاية:1، 2/140)

هُم وائي. که د دوئي سره سخت انداز اختيار کړے شي او داسې ورته اُووائې چې "تهٔ جاهل ئې، د دِين خبره کول د عالمانو کار دے" نو کيدے شي چې هغه د پوهيدو په ځائے نور هم خراب شي. د هر چا سره دومره علم نه وي چې پوهه ئې کړي ځکه که داسې وي نو بيا دې د خبرې بدلولو کوشش اوکړې ګنې د هغه ځائے نه دې پاځي او لاړ دې شي. (ملفوظاتِ امیرِ اہلِ سنت، 30/3)

سوال: د مدينے په خوا کښې چې کومه وادي جِن [د پيريانو دَره] ده د دې څه حقيقت دے؟

جواب: (د امير اهلسنت دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه په خوا کښې ناست مفتي صاحب اوفرمائيل:) ولې چې وادِي جن د مدينے منورې سره په خوا کښې ده په دې وجه هغه مُقَدَّس ځائے دے، خو په دې دَره کښې د چړهائيۓ باوجود د ګيزونو پخپله بره اړخ ته تلل يا د مدينے په لور پرمختګ کول د څه سائنسي وجوهاتو په وجه دي. په دُنيا کښې نور هم داسې ځايونه دي په کومو کښې چې د کشش په وجه د چړهائيۓ باوجود ګيزونه په پورته ځي. د دې علاقے په باره کښې دا مشهوره ده چې دلته پيريان دي کوم چې ګيزونو له د مدينے په لور ديکه ورکوي، خو د دې څه حقيقت مو نهٔ چرته لوستلے دے او نه مو د څه معتبرې ذريعے نه اوريدلے دے.

(امير اهلسنت دَامَتْ بَرَكَاتُهُمُ الْعَالِيَه اوفرمائيل:) مقناطيس د قطب ستورې په لور ځي، دې باره کښې اعلیٰ حضرت رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْه په فتاویٰ رضويه شريف کښې ليکلي دي چې تر اوسه پورې سائنس دا خبره معلومه نکړے شوه چې د دې حقيقت څه دے او مقناطيس د قطب ستورې په لور ولې ځي؟ (فتاویٰ رضویہ، 296/29) نو ولې اوس به څوک دا وائي چې په قطب ستورې باندې به څه ډير غټ پيرے ناست وي کوم چې به مقناطيس راښکاږي! بهر حال داسې ګيزونه په کومو چې انسان نه پوهيږي يا په عقل کښې ئې نه راځي نو د هغې نسبت پيريانو ته کوي چې هغوئي داسې کوي. د پيريانو د وجود نه انکار نشته، دا واقعي شته، تر دې چې په مکه مکرمه کښې مسجدِ جِن [د پيريانو جُمات] هم دے،

ځکه چې په دې ځائے باندې د سرکارِ مدینه صَلَّی اللہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم په مبارک لاس باندې بعضې پیریانو ایمان راوړے وو، د دې د یادګار په طور مسجدِ جن تر اوسه پورې قائم دے کوم چې د جنَّتُ الـمُعَلّٰی سره په خوا کښې دے. (اخبار مکۃ للازرقی، 201/2، عاشقانِ رسول کی 130 حکایات، ص 229) بهر حال د پیریانو وجود یقیني دے خو د دې مطلب هیڅکله هم دا نه دے چې د عقل خلاف کوم کار هم وي هغه به خامخا پیریان کوي بلکه د دې نورې وجهې هم کیدے شي. (ملفوظاتِ امیرِ اہلِ سنت، 101/4)

سوال: هر یو کَس دا غواړي چې نوي څیزونه پکار دي، نوے ماډل ګاډے، نوے ماډل موبائل فون پکار دے او د ژوند تیرول هم ماډرن او جدید پکار دي. زما ستاسو په بارګاه کښې خواست دے چې آیا واقعي د جدید زمانے سره ځان بدلول ټیک دي؟ آیا انسان له د زمانے سره سره خپل ځان مسلسل بدلول پکار دي یا د خپل مزاج مطابق او په هر شان په یو ځائے کلک اوسیدل پکار دي؟

جواب: تر څو پورې چې د شرعي حکمونو خبره ده د هغې خو به خیال ساتل ضروري وي، هر هغه بدلون کوم چې د اسلام خلاف نه وي هغه به قبلولے شي او کوم بدلون چې د اسلام خلاف وي هغه به رد کولے شي، ځکه چې د الله پاک قوانین خو اَټل دي:

لَا تَبْدِیْلَ لِكَلِمٰتِ اللّٰهِؕ (پ11، یونس: 64) ترجَمهٔ کنز الایمان: **"د الله خبرې نشي بدلیدے."**

لـمونځ فرض دے نو اوس د څه نوې سائنسي ټیکنالوجۍ راتللو په وجه به لـمونځ معاف نه شي. مثلاً نوې ټیکنالوجي راشي او اوویلے شي چې امام صاحب به په جُمات کښې جَمعه ورکوي او ټول خلق به په خپلو خپلو کورونو کښې د هغه په آواز باندې لـمونځ کوي نو دا به نه قبلیږي. د لـمونځ د اِقتداء د پاره د اِتصال صفوف (چې صفونه میلاو وي) او ځائے بدل نه وي وغیره چې کوم حکمونه هم دي هغه به نه بدلیږي. تاسو په ډیجیټل کیمره د تصویر ویستو مثال ورکړے وو هغه هم ټیک دے، خو په دې کښې به هم ضرورتونو ته کتلے شي ګني په دې کښې هم مسئلے دي چې تصویر هغه وي کوم چې د شریعت په کربنه کښې دننه وي، چې بربنډ [لَغړ] تصویر نه وي، چې

په پرده کښې وي او داسې چې څومره هم احتیاطونه دي د هغې خیال ساتل به ضروري وي. باقي پاتې شوه دا چې مونږ به وروستو پاتې شو او هغوئي به مخکښې لاړ شي [یعنې ترقي به اوکړي] نو دا ګرانه ده، په شریعت باندې چې څوک عمل کوي هُم هغه به مخکښې کیږي او د وفات نه پس به هُم د هغه قبر د جَنَّت باغ جوړیږي او څوک چې د دنیائي خلقو په صف کښې منډې وهي، نو کله چې مړ شي نو په قبر کښې به [په عذاب کښې] راګیر شي او بیا به هیڅ هُم نه شي کولے. غرض دا چې څوک د خوږ مصطفٰے صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم په نقشِ قدم باندې روان وي د هغه قبر به د جنت باغ جوړ شي اګر که هغه د جدید ټیکنالوجئ په ذریعه ترقیانې هم کوي، ځکه چې کومه جدید ټیکنالوجي د شریعت خلاف نه وي د هغې په اختیارولو کښې هیڅ باک نشته.

د آډیو کیسټ نه د مدني چینل سفر

مخکښې د چینل دنیا عامه نه وه، کله چې د چینل جوړولو سلسله عامه شوه نو مونږ هم "مدني چینل" جوړ کړو د کوم نه چې مونږ اَلْحَمْدُلِلّٰه! د دین فائده اخلو. دغه شان مخکښې د آډیو کیسټ دور وو کوم چې به په ټیپ ریکارډر کښې لګیدو نو د څه مودې پورې ما آډیو کیسټې تقسیمولې بیا یو وخت داسې راغلے چې د هندوستان نه څه اسلامي ورونه پاکستان ته راغلي وو، ما هغوئي له آډیو کیسټې په تحفه کښې ورکړې نو هغوئي ما ته هسې کتل، بیا ئې همت اوکړو او اوئې وئیل چې زمونږ سره ټیپ ریکارډر نشته، ما اووئیل ښه، بیا ما ته پته اولګیده چې دا ټیکنالوجي ختمه شوې ده. بیا د ویډیو کیسټ یعنې VCD دور راغلے بیا هغه هم ختم شو. د هغې نه پس د میموري کارډ دور راغلے، اوس مخکښې ګورئ چې څه کیږي! مختصر دا چې مونږ د جدید ټیکنالوجئ سره روان یو، هم دغه وجه ده چې مونږ د آډیو کیسټو جوړولو ضد اونکړو، که آډیو کیسټې جوړې هم کړو نو اخلي به ئې څوک؟ څوک به ئې هسې هم نه اخلي ځکه چې هغه اوس هیڅ پکار نه راځي. ځکه داسې ټیکنالوجي کومه چې د شریعت خلاف نه وي هغه مونږ ته قبوله ده. (ملفوظاتِ امیر اہلِ سنت، 6/281)

سوال: بخښنه غواړم يوه خبره کووم: د بعضې خلقو دا ذهن دے چې هغوئي خپل ځان نه بدلوي او په زوړ حالت باندې روان وي. بيا نظام دوئي د لږ وخت د پاره برداشت کوي آخر دا چې دوئي اُووِيستلے شي. د امير اهلسنت ته عرض دے چې که په ژوند کښې داسې خلقو سره زمونږ تعلق وي، اګر که هغه زمونږه مور پلار وي يا زمونږه ملازمان وي کوم چې خپل ځان هډو بدلول نه غواړي نو آيا مونږ له هغوئي د نظام نه بيلول پکار دي يا هغوئي هم په نظام کښې ساتل پکار دي؟

جواب: مونږ ته د بدليدلو ضرورت ولې راپيښيږي، په دې باره کښې يو اُصول ياد ساتئ چې ”د عوامو د نفرت نه بچ کيدل پکار دي“ ځکه په داسې صورت کښې بعضې وخت مستحب هم پريښودلے شي بلکه بعضې داسې سنت دي په کومو چې اوس عمل نشي کيدے مثلاً د خوږ آقا صَلَّی اللّٰہ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم زياتره د دوو څادرو جامې وې. اوس که څوک دوه څادرې واغوندي او ګرځي نو په دې باندې به خلق نه پوهيږي. په فتاویٰ رضويه کښې په عمامه کښې د شملې ساتلو او نه ساتلو مثال هم ورکړے شوے دے. (4) دغه شان سرکارِ مدينه صَلَّی اللّٰہ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم هميشه تهبند [يعني لنګ مبارک] استعمال کړے دے ”او هغه به ئې تر نيمې پنډۍ پورې ساتلو.“ (الشمائل المحمدية، ص:85، حديث:114) پاجامه کومه چې سرکارِ عالي وقار صَلَّی اللّٰہ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم خوښه کړې ده خو اچولې

4... د عمامے شمله پريښودل يقيناً چې سنت ده خو چرته چې جاهلان په دې پسې خاندي هلته علمائے متاخرين د لمونځ کولو نه غير د دې نه بچ کيدل اختيار کړل د کومې مقصد چې هم هغه حفظِ دِينِ عوام دے. شيخ محقق مولانا مُحدث دهلوي رَحۡمَةُاللهِعَلَيۡه په رساله ”آدابِ لباس“ کښې فرمائي: د فُقَهاء سره د شملې په پريښودو باندې ډير د قياس دليلونه موجود دي او هغوئي دا سنتِ مؤکده ګڼې خو علمائے متاخرين، د زمانې د جاهلانو د پيغورونو او تَوقو مسخرو نه د بچ کيدو د پاره صرف د پينځه وخته لمونځ نه علاوه شمله نه پريږدي. (فتاویٰ رضويه، 12/314)

ئي نه ده بيا هم پاجامه اچول سنت دي ځکه چې دا د قولي سنت نه ثابته ده. [5] اوس پرتوګ تر نیمې پنډۍ پورې بره ساتلو ته اعلیٰ حضرت امام احمد رضا خان رَحْمَةُاللهِ عَلَيْه عزيمت ليکلے دے چې که په دې دور کښې پرتوګ تر نیمې پنډۍ پورې بره اوساتلے شي نو خلق به خبرې جوړوي. چې پرتوګ د ګِيټو [پړکو] نه بره ساتلو سره سنت ادا کيږي نو بيا دې هم دا اختيار کړے شي. (فتاویٰ رضويه، 22/162158 ملتقطاً) د وخت په حساب سره په بعضې صورتونو کښې داسې کیږي مثلاً ګيرې پريښودو ته به هم نَعُوذُ بِالله! خلق بد وائي خو ګيره پريښودل به لازمي وي. که څوک وائي چې د ګيرې نه خلق نفرت کوي، په خلقو کښې نفرت پيدا کيږي ځکه ګيره مه پريږدۍ نو داسې به نه کيږي ځکه چې د ګيرې پريښودو حکم موجود دے او مونږ د شريعت د حکم پابند يو. البته چې په کوم ځائے کښې رعايت وي هلته رعايت قبلولے شو او چرته چې رعايت نشته نو که دنيا د يو خوا نه بل خوا شي هُم نو مونږ به هغه رعايت نه قبلوو که په څه مسئله باندې رعايت نه وو او د خپلې جوړې کړے شوې مجبورۍ په وجه هغه کار چا پريښوو هم نو مونږ به هغې ته غلط وايو. او که د يو عمل په پريښودو کښې د ګناه صورت وي نو د هغې په پريښودو به ګناه ميلاويږي خو که شرعي مجبوري وي نو ګناه به نه وي، د مثال په طور که چا د وَسلې په زور اووئيل چې په خپل لاس خپله ګيره اُوخريه ګنې په دې سر دې وَلم، که هغه پوهيږي چې دا توقې نه کوي واقعي هم داسې به اوکړي نو بيا به د هغه د پاره په خپل لاس خپله ګيره خرئيل جائز شي او هغه به ګنهګار هُم نه وي ځکه چې دلته د هغه ژوند ختميدو، خو دا قِسمه موقعې ډيرې کمې پيښيږي. بهر حال مونږ مسلمانان يو او د **الله** پاک او د رسولِ کريم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِه

5... په حديثِ پاک کښې دي: رسول الله صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم ارشاد اوفرمائيلو: پاجامه اچوئ او تهبند تړئ او د يهودو او نصاریٰ خلاف کوئ بريت تراشئ او ګيرې [يو مُوټے] لوئے کړئ، د يهودو او نصاریٰ خلاف کوئ. (مسند امام احمد، 8/300 حديث: 22346)

وَسلَّم د حکمونو پابند يو، چرته چې رعايتونه ميلاو شوي دي هلته به ئې قبلوو او چرته چې رعايتونه نشته نو د هغه رعايتونو نشتوالے به هم قبلوو.

په زوړ طرز پورې د نښتونکو شميره ډيره کمه ده، ما خوک په زوړ موبائل فون استعمالولو پورې نښتے نه دے ليدلے. د زيات عمر خلق په زوړ موبائل فون استعمالولو باندې مجبور وي چې د هغوئي عمر ډير وي، که دوئي سمارټ موبائل فون واخلي هُم نو په هغې به څه کوي، هغوئي په دې باندې هډو پوهيږي نه ځکه چې سمارټ موبائل فون يوه نوې ټيکنالوجي ده. ځلمي به زوړ موبائل فون ځکه استعمالوي چې د سمارټ فون اخستو د پاره به د هغوئي سره پيسے نه وي. که يو کَس پائلټ دے، هوائي جاز الوځوي، تاسو هغه ته اووائيئ چې ته په آس سورلئ کوه، نو هغه به په آس باندې سورلئ ځنګه کوي، هغه خو په آس باندې سورلئ کولے نه شي، ځکه [د هر څيز] خپل خپل فرق دے او ما دا مثال په فون باندې ورکړو. دغه شان بعضې وخت خلق په خپل رسم او رواج پورې اُونښلي نو چې کوم رسم او رواج د شريعت خلاف نه وي هغه کولے شي. بهر حال جديد ټيکنالوجئ که يو خوا مونږ له ډيرې فائدے راکړې دي نو بل خوا ئې غير معمولي نقصانونه هم راکړي دي. (ملفوظاتِ امیر اہلِ سنت، 283/6)

سوال: په سائنسي لحاظ سره د وَنو بوټو نالولو څه فائدے بيان کړئ. (6)

جواب: د سائنسي تحقيق مطابق هم د ونو بوټو نالولو ډيرې فائدے دي. ونې او بوټي کاربن ډائي آکسائيډ اخلي او آکسيجن ورکوي. آکسيجن د انساني ژوند د پاره ډير ضروري دے، د دې نه بغير انسان ژوندے نه شي پاتې کيدے. الله پاک وَنې او بوټي د انسان د خدمت د پاره پيدا کړي دي، دا زمونږ ګنده هوا اخلي او خپله پاکه هوا راکوي. ونې او بوټي درجهٔ حرارت زياتيدو ته نه پريږدي او د ګرمئ نه بچ کول کوي.

---

(6)... دا سوال د شعبه ملفوظاتِ امیرِ اهلِ سُنَّت له خوا شوے دے او جواب د امیرِ اهلِ سُنَّت دامت برکاتہم العالیہ له خوا ورکړے شوے دے.

په فضائي آلودګئ کښې کمے راولي، يعنې د ګاډو لوګے او دوړه چې کومه الوځي ونې او بوټې په دې کښې کمے راولي. که ونې او بوټې زيات وي نو ماحول به يخ او ښکلے شي، د بجلئ به هم بچت کيږي ځکه چې کومې آلے د ګرمئ لرې کولو د پاره استعماليږي د ماحول د يخوالي له وجهې به د هغې په ضرورت کښې کمے راشي يا به بالکل د هغې نه خلاصے ملاو شي. که تاسو خپل ملک په ونو او بوټو باندې ښکلے کړئ نو اِنْ شَآءَاللّٰهُ الْكَرِيم! د بجلئ بچت به هُم کيږي. وَنې د لينډ سلائيډنګ (يعنې د خاورې يا ختې راغورځيدو) د پاره هم رُکاوټ دي ځکه چې د ونو جرړې د زمکې خاوره نيولې ساتي د کومې په وجه چې د زمکې شليدل يا لينډ سلائيډنګ نه کيږي ځکه که د ونو حفاظت اوکړے شي او دا ډيرې کړے شي نو د لينډ سلائيډنګ نه د بچ کيدو ذريعه هم جوړيدے شي. ونې او بوټې په ”ګلوبل وارمنګ“ کښې د کمې سبب هم دے. په عالمي ماحول کښې د خطرناک حده پورې د درجهٔ حرارت زياتوالي ته ”ګلوبل وارمنګ“ وئيلے شي، د دې په وجوهاتو کښې د وَنو کټ کيدل، د صنعتونو په تيزئ سره قائميدل او د ګاډو بے دريغه لوګے شامل دے. (ملفوظاتِ امیر اہل سنت، 104/1)

سوال: لکه څنګه چې د لـمونځ په وختونو کښې سائنس زمونږ مرسته کوي او مونږ چې چرته هم يُو د هغه ځائے د لـمونځ د وختونو نه ځان خبرولے شو، آيا هم داسې مونږ د سائنس په مرسته د ټول کال د مياشت حساب هم لګولے شو؟

جواب: د لـمونځ د وختونو معلومول د سائنس دانانو په کهاته کښې اچول نه دي پکار، د دې تعلق د توقيت د علم سره دے، په دې باندې لويو لويو علمائے کرامو رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَيْهِم کار کړے دے، ځکه د لـمونځ د وختونو ترکيب به د سائنس سره نه بلکه د علمائے کرامو رَحْمَةُ اللّٰهِ عَلَيْهِم په راهنمائيئ سره کيږي. د توقيت عِلم يو عِلم دے کوم چې د مفتي د پاره د ضروري علومو نه دے. پاتې شوه خبره د مياشت د حساب لګولو نو د دې تعلق نهٔ خو د سائنسي تحقيق سره دے او نهٔ د توقيت د علم سره چې ټول کال په يو ځائے حساب اوکړے شي بلکه د دې تعلق د رُؤيتِ هِلال (يعنې د مياشت د ليدلو

سره دے. د ډېرو شرعي حکمونو بنياد په مياشت ليدلو باندې دے مثلاً د رَمَضَانُ الْمُبَارَک روژے، د حج مناسِک، د وړوکي اختر او د غټ اختر وغيره حساب د مياشت په ليدلو باندې کولے شي. بعضې توقيت دانان په دې معامله کښې پيشن ګوئي کوي چې په فلانکي تاريخ به مياشت ليدلے شي نو د هغوئي د دې پيشن ګوئيۍ څه اعتبار نشته بلکه د مياشت د ليدو اعتبار دے، کله چې د شرعي ثبوت سره د مياشت ليدل ثابت شي نو مياشت شروع کيدل به منلے شي. (ملفوظات امیر اہل سنت، 172/1)

سوال: د وخت تيريدو سره سره چې څنګه تعليمي نظام ترقي کړې ده، هُم داسې ټيکنالوجئ هم زمونږ په سوسائټي کښې خپل ځائے جوړ کړے دے. ځلمے نسل خاص طور طالب علمان په دې بيمارئ کښې زيات اخته ښکاري. مهرباني اوکړئ دا راهنمائي اوفرمائے چې د دې استعمال څنګه محدود کيدے شي؟

جواب: د جديد ټيکنالوجئ استعمال ښه هم دے او بد هم، خو زمونږ په معاشره کښې د دې ښه استعمال کم او بد استعمال زيات کيږي. اوس چې څنګه مدني چينل د دې ښه استعمال کوي او د ګناهونو نه ډکې چينلې د دې بد استعمال کوي. دغه شان په خلقو کښې هم بعضې خلق د دې ښه استعمال کوي او بعضې د دې په ذريعه ګناهونه کوي. مونږه په عوامو انټرنيټ او سوشل ميډيا خو پريښودلے نه شو، البته دا ترغيب ضرور ورکولے شو چې دا داسې استعمالوي چې د آخرت د پاره فائده مند وي، مثلاً د مدني چينل يا د دعوتِ اسلامي د سوشل ميډيا مجلس له خوا چې کوم کلپس راځي، تاسو دا ګورئ او وړاندې ئې شيئر کوئ. دغه شان مدني چينل هم ګورئ ځکه چې دا هم يوه ټيکنالوجي ده کومې ته چې اليکټرونک ميډيا وئيلے شي. دا بيله خبره ده چې د نيټ او سوشل ميډيا د راتلو نه پس اوس د چينلو په لور د خلقو رغبت کم شوے دے. په سوشل ميډيا کښې اوس ډيرې شعبے جوړې شوې دي او نورې نوې نوې شعبے جوړيږي. په دې کښې هم بعضې زاړه څيزونه اوس وروستو پاتې کيږي او

[محاوره ده] ”کُلُّ جَدِیْدٍ لَذِیْذٌ یعني هر نوے څیز خوندور وي“ نو خلق په نوو څیزونو کښې مصروفه شوي دي او مخ په وړاندې روان دي.

د سوشل میډیا په وجه د پوهانو د کمي سره مخ کیدل

الله پاک دې رحم اوکړي ګنې خنګه چې هر یو کَس په انټرنیټ او سوشل میډیا کښې مصروف دے نو وړاندې په هر یو فیلډ کښې اُمَّت د پوهانو د کمي سره مخ کیدے شي. ښه ډاکټران، سائنس دانان، تحقیق کوونکي، مفکرین، دانشوران، ښه علمائے کرام او مفتیانِ کرام آئنده کیدے شي چې نه به پیدا کیږي، ځکه چې د طالب علمانو ښه دماغ اوس په سوشل میډیا کښې د مصروفه کیدو په وجه ضائع کیږي. د علمائے کرامو او مشائخو او د دوئي د طالب علمانو او مریدانو هم یوه لویه شمیره په دې کار کښې مصروفه ده. اوس نه د پیر صاحب سره وخت شته چې د مریدانو اصلاح اوکړي او نه د مریدانو سره وخت شته چې د پیر صاحب دربار ته لاړ شي او څه فیض حاصل کړي. داسې ګن شمیر عالمان خپل وخت په سوشل میډیا کښې تیروي، حالانکه عالمانو او مفتیانو ته مسلسل د لوستلو [مطالعے کولو] ضرورت وي، که دوئي د مطالعے نه لرِ شان هم وروستو شي نو په دوئي کښې علمي کمزوري راتلل شروع شي. هم دغه وجه ده چې کوم ښه او ماهر عالمان او مفتیان وي نو هغوئي سوشل میډیا له وخت نه ورکوي بلکه هغوئي د دې ویرې نه ځان ساتي چې که دې له مو لاس وروړل نو بیا به ترې نه خلاصیږو، که ګوته مو په لاس کښې ورکړه نو لاس به رانه اونیسي او بیا به علمي مشغلې جاري ساتل مشکل وي.

په عوامو باندې د سوشل میډیا حمله

په عوامو کښې چې کوم خلق په سوشل میډیا کښې مصروف اوسي نو هغوئي دې غور اوکړي چې د دې په وجه ئې نهٔ لمونځ ته ډېر لګي، نه ورته د تلاوت او اورادو او وظائفو د پاره وخت میلاویږي. خلق مجبوراً خو د نوکرئ د پاره ځي خو د کار په وخت

هم په سوشل میډیا کښې مشغول وي. د دې په وجه پېښې [حادثے] هم رامخې ته کېږي چې له وجهې ئې د خلقو ژوند ضائع کېږي. د چا چې د سیکورټي نوکري وي نو هغوئې هم د ډیوټۍ په وخت په سوشل میډیا کښې مشغول وي. د ډیوټۍ په دوران کښې د سیکورټۍ په ډیوټۍ باندې د موجودو کسانو د موبائل استعمالولو رجحان ما په یو ترقي یافته ملک کښې هم لیدلے دے. هم دغه وجه ده چې په ډیرو ادارو کښې د ملازمانو نه د ډیوټۍ په وخت موبائل فون واخلي او جمع ئې کړي. بهر حال که چرې تاسو څه جوړېدل غواړئ نو د دې سوشل میډیا او انټرنیټ نه ځان خلاص کړئ او ځان د الله پاک په عبادت کښې مشغول کړئ هُم دا زمونږه دنیا ته د راتللو مقصد دے، لکه څنګه چې د ووه ویشتمې سیپارے په سورۃُالذّٰرِیٰت آیت نمبر 56 کښې الله پاک ارشاد فرمائیلے دے:

وَ مَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَ الْاِنْسَ اِلَّا لِیَعْبُدُوْنِ ﴿۵۶﴾ ترجمۂ کنز العرفان: "**او ما پیریان او انسانان هُم د دې د پاره پیدا کړي دي چې زما عبادت کوي.**"

خو د بدقسمتئ له وجهې اوس [خلقو ته] د لمونځ کولو موقع نه میلاویږي او که چې ورته موقع میلاو شي نو بدن ئې په لمانځه کښې وي او زړه او دماغ ئې په سوشل میډیا کښې غوپې وهي. جُمات ته د داخلیدو نه پس موبائل فون نه بندوي، د لمونځ په وخت هم په فون باندې رِنګ راروان وي او د خلقو په لمونځ کښې خلل پیدا کیږي. کیدے شي چې په بعضې ځایونو کښې مشران په غُصه کښې راځي او بیا په جُماتو کښې ښه شور او ځوګ جوړیږي. الله پاک دې زمونږ په حال باندې رحم اوکړي چې مونږ د سوشل میډیا استعمال 100 فیصده په جائزه طریقه کوو. کاش! چې مونږ داسې جوړ شو چې زمونږ له خوا نه خو د الله پاک په حقونو کښې کمے راشي او نه زمونږ د لاسه د بندګانو حقونه اُووهلے شي. الله پاک دې مونږه د دې فضولیاتو نه اوساتي او د دیني کتابونو په لوستلو او د علمِ دین په حاصلولو کښې مو دې مشغول کړي.

اٰمِین بِجَاہِ خَاتَمِ النَّبِیّٖن صَلَّی اللّٰہُ عَلَیْہِ وَاٰلِہٖ وَسَلَّم (ملفوظات امیر اہل سنت، 341/1)

سوال: آيا د سوشل ميډيا د استعمال د پاره د وخت خاص كولو په ذريعه د دې په نقصانونو كښې كمے راوستے كيدے شي؟

جواب: د سوشل ميډيا د پاره د وخت خاص كولو په ذريعه د زيات استعمال له وجهې په كيدونكو نقصانونو كښې كمے راوستے كيدے شي. پوهه او هوښياران خلق هم داسې كوي مثلاً د مازديگر او د ماښام ترمينځه يا د ماسخُتن د لمونځ نه پس يا چا ته چې كوم وخت ميلاويږي نو هغوئي څه وخت سوشل ميډيا استعمالوي، خو داسې به هغوئي كوي خوک چې په ديني او دنيائي لحاظ سره زيات مصروف وي. د عامو خلقو داسې كول مشكل دي ځكه چې هر وخت زړه خارښتيږي او ناقلاري شان وي چې اوګورم چې د چا پيغام راغلے دے؟ كه د لمونځ د پاره څوک په پخه اراده روان شو خو يو دم په موبائل فون رِنګ راغلے او يا د چا آډيو پيغام يا پوسټ راغلے. كه د چا عام ګس وي نو صبر به اوكړي چې څه وروستو به ئې اوګورم خو كه د چا خاص ګس پيغام يا پوسټ وي نو بيا به ئې دا خامخا ګوري يا به د هغه آډيو پيغام په اوريدو كښې مشغول شي او دغه وخت به ترينه جَمعه [لاړه شي] بلكه د بعضو نه به معاذ الله لمونځونه هم قضا كيږي. (ملفوظاتِ امیرِ اہلِ سنت، 343/1)

سوال: وائي چې: ”د بارانونو په وجه چې كله بريښنا كيږي نو په دې موقع باندې د خپلو كورونو لائټونه بندول پكار دي، ځكه چې دا تندر په هغه كور باندې راپريوځي چرته چې لائټ بَل وي“ آيا دا خبره صحيح ده؟

جواب: دا خبره مې چرته لوستلې يا اوريدلې نه ده، كه چرې دا خبره اومنلے شي نو د ورځې هم بريښنا كيږي، خو راپريوځي نه! حالانكه د ورځې خو هر خوا رڼا وي، معلومه شوه چې دا سائنسي مسئله ده شرعي مسئله نه ده، البته دا تندر بعضې وخت په انسانانو باندې راپريوځي او ډير خطرناک ثابتيږي، ځكه چې د دې په وجه ډير خلق مړه كيږي. الله كريم دې مونږ د ازميښت نه محفوظ اوساتي. (ملفوظاتِ امیرِ اہلِ سنت، 447/7)

سوال: آیا د کوم نبي عَلَيْهِ السَّلَام په فیضان باندې څه چینه جاري شوې وه؟ د چینې د اوبو طبّي او سائنسي فائدے اوښائیئ.

جواب: بے شکه! زمونږ د خوږ آقا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم د مبارکو ګوتو نه چینې جاري شوې وې. (7)

انگلیاں ہیں فیض پر ٹوٹے ہیں پیاسے جھوم کر ندیاں پنجابِ رحمت کی ہیں جاری واہ واہ

(حدائق بخشش، ص 134)

آبِ زَم زَم کومې چې مونږ څښو هغه هم د حضرت اسماعیل عَلَيْهِ السَّلَام د ښپو مبارکو د مږلو سره د راوتلې چینې اوبه دي. (مرآۃ المناجیح، 8/153) که زمکه یا غر شلیدو سره اوبه را اوخوټکیږي نو هغې ته چینه وائي. د چینې اوبه د عامو اوبو نه مختلفې وي. د انټرنیټ په ذریعه چې کوم معلومات حاصل شوي دي هغه دا دي چې ❁ د چینې اوبه قدرتي طور یخې، صحت مندې، صفا ستهرا او ډیرې مزیدارې وي ❁ په دې کښې قدرتي طور د آکسیجن بهترین مقدار وي ❁ دا اوبه په وزن کښې د سپکیدو له وجهې زر هضمیږي بلکه ❁ د هاضمے نظام بهتروي او د غټ والي [پیړوالي] امکانات کموي ❁ د چینې اوبه د وینې بهترینه صفائي کوي، د دې سره سره ❁ په

7... حضرت سالِم بن ابي جعد رضی اللهُ عنه د حضرتِ جابر بن عبدُ الله رضی اللهُ عنه نه روایت کوي چې د حدیبیه په ورځ خلق تږي شول او د نبيِّ کریم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم مخې ته د څرمنې یوه خلته [تیلۍ] وه او په هغې (کښې موجودو اوبو باندې) ئې اودس کولو. صحابَۂ کرامو عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان د حضور پُر نور صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم نه ګیر چاپیره د حلقے په شکل کښې اودریدل نو هغوئي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم اِرشاد اوفرمائیلو: څه خبره ده؟ صحابَۂ کرامو عَلَيْهِمُ الرِّضْوَان عرض اوکړو: یا رَسُولَ الله ! زمونږ سره اوبه نشته چې مونږ پرې اودس اوکړو او اوئې څښو، صرف دغه اوبه دي کومې چې ستاسو مخې ته موجودې دي. حضورِ اَقدس صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم خپل لاس مبارک په هغه تیلۍ کښې کیښودو نو د هغوئي صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَاٰلِهٖ وَسَلَّم د مبارکو ګوتو نه اوبه د چینو په شان جوش وهل شروع کړو، بیا مونږ اوبه اوڅښلې او اودسونه مو پرې هم اوکړل. حضرتِ سالِم بن ابي جعد رَضِیَ اللهُ عَنْهُ د حضرتِ جابِر رَضِیَ اللهُ عَنْهُ نه پوښتنه اوکړه: تاسو هغه وخت ټول څومره کسان وئ؟ هغوئي رَضِیَ اللهُ عَنْهُ اوفرمائیل: که مونږ یو لاکھ کسان هم وے نو هغه اوبه به زمونږ د باره کافي وے، خو مونږ هغه وخت صرف 1500 [کسان] وو. (بخاری، 2/493، 494، حدیث: 3576)

دې کښې د معدنياتو صحيح مقدار وي ❀ د دې اوبو PH level زيات وي، يعنې دا اوبه د کم تيزابيت والا وي. نن سبا خلق په زرګونو روپو لګولو سره دا Alkaline water (يعنې د کم تيزابيت والا اوبه) اخلي، خو قدرت مونږ ته د چينې په ذريعه دا نعمت مفت عطا کړے دے ❀ د يو تحقيق مطابق هغه خلق کوم چې په څه نشه کښې اخته وي، هغوئي د زيات چائے او کافي څښلو په عادت کښې اخته وي هغوئي له ډاکټر د چينې د اوبو څښلو مشوره ورکوي، په دې ذريعه د دې څيزونو د عادت سره کافي کمے راتلے شي ❀ د چينې اوبه د خرمن د پاره هم بهترينې وي، ځکه چې دا صفا او سپکې وي، د دې نه خرمن ته ښه نمي ميلاويږي چې په دې وجه اِلرجي او خارښ وغيره کښې هم کمے راځي، د دې سره سره ❀ دا اوبه د خرمن داسې صفائي کوي کومې چې عامې اوبه نشي کولے ❀ د چينې اوبه د ويښتو د پاره هم فائده مندې وي، ځکه چې په دې کښې د مالګې مقدار زيات نه وي، د مالګې زيات مقدار د ويښتو دپاره نقصاني وي. (ملفوظاتِ امیر اہل سنت، 49/10)

د راتلونکې هفتې رساله

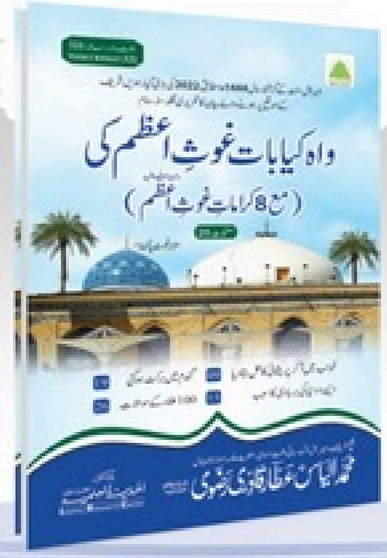

عالمي مدني مرڪز فيضان مدينه محلہ سوداگران پراڻي سبزي منڊي ڪراچي
UAN: +92 111 25 26 92 Ext: 7213
Web: www.dawateislami.net / E-mail: translation@dawateislami.net